

1 Udover at shopping er noget af det, der keder mig allermost i livet (nogen vil sikkert hævde, at det kan man
2 godt se), så er der også koncepter inden for især tøj salg, som jeg aldrig har forstået. Når man som jeg hele
3 livet har været for stor, og der derfor har været et ekstra X foran alt slags tøj, så er begrebet one size fits all
4 både irriterende og misvisende. For gu gør det ej. One size fits all er ikke lavet til os, der har tre X'er i
5 skjorterne eller bruger størrelse 50 i sokkerne. Det er lavet til en bred vifte af størrelser, som man på denne
6 måde kan ramme med et ofte middelmådigt, masseproduceret og derfor billigt produkt, et produkt, som
7 sikkert passer nogle få, men hvor rigtig mange i virkeligheden ikke føler sig godt tilpas med at have det på.

8 Men begrebet breder sig. Det er ikke længere kun tøj, der fås i one size. I skolepolitikken har vi kigget til
9 Kina, Canada og ikke mindst Finland for at finde lige præcis det skolesystem, som giver os de bedst
10 uddannede borgere. Vi har i Danmark jagtet recepten på det ene skolesystem, som vil kunne sætte alle de
11 andre skakmatte. Og der er intet i vejen med at se over skulderen på hele verden for at blive klogere, for at
12 lære af andres erfaringer og for at lade sig inspirere. Nej, fejlen ligger i at tro, at vi kan finde ét skolesystem,
13 som vil passe ind i en dansk kulturel, social og uddannelsesmæssig kontekst. Det findes ikke.

14 Når det kommer til vores egen lille andedam, så har vi i årevis set flere og flere stramninger i friskoleloven.
15 Stramninger der for hovedpartens vedkommende bunder i frygt for fremmede befolkningsgrupper og deres
16 religion. Stramninger der fører til mere og mere ensretning af det danske skolesystem, og hvor den
17 diversitet, som vi i hvert fald i 150 år har set, som en styrke, den bliver sværere og sværere at praktisere.
18 Dette er ikke godt for den danske skole. Vi har klaret os i en global verden ved at søge vores egne veje og
19 netop ikke nødvendigvis gøre som alle andre.

20 På overenskomstområdet, hvor arbejdsgiverne i mange år ikke har interesseret sig en døjt for, hvordan der
21 skabes gode arbejdspladser med plads til et fagprofessionelt råderum, men i stedet har interesseret sig for,
22 hvor billigt det kan gøres, er der også klare ensretningstendenser i rationaliseringens hellige navn. Hele
23 lockouten i 2013 handlede om, at lærerne som de første skulle underlægges en tanke om ensretning af
24 arbejdstilrettelæggelsen. Men heldigvis stoppede det ved os. Og det gjorde det, fordi der blev så meget
25 vrøvl med lærerne. For arbejdsforhold på en arbejdsplads skal afspejle arbejdspladsens og de ansattes
26 behov – ikke en skabelon, der er blevet lagt nedover alt arbejde fra ministerier eller politikeres side.

27 Men måske er der på nogle af disse områder forbedringer på vej. Måske kommer der faktisk til at blæse
28 nye vinde fra Christiansborg på nogle af disse dagsordner.

29 For vi har jo fået en ny regering. Og noget af det første den gjorde, var at flytte alt overenskomststoffet fra
30 Moderniseringsstyrelsen til den nye Medarbejder- og Kompetencestyrelse. Herudover har den nye regering
31 sat masser af spændende og vigtige nye dagsordner. Der skal investeres i velfærd med flere sygeplejersker,
32 pædagoger og måske også flere lærere til folkeskolen. Der skal investeres i den grønne omstilling, i en ny
33 pensionsret til nedslidte på arbejdsmarkedet, i flere medarbejdere i SKAT. Og så vil regeringen se på
34 regnemodellerne i Finansministeriet, hvor den offentlige sektor i årevis har været betragtet som en udgift
35 på trods af stærke indvendinger fra især fagbevægelsen. Sidst men ikke mindst så lægges der op til, at det
36 forhadte to-procents omprioriteringsbidrag fjernes på uddannelsesområdet. Det vil blive godt for
37 efterskolerne og resten af det statslige uddannelsessystem, som har lidt under det. Så på mange områder,
38 der har den nye regering fine tanker – nu skal de selvfølgelig lige konkretiseres og udføres, før vi klapper i
39 hænderne. Men på mange områder har regeringen lagt godt fra land.

40 Og så er der det frie skoleområde, som regeringen desværre betragter som roden til alt ondt. Under en uge
41 efter at vores nye minister, Pernille Rosenkrantz-Theil, tiltrådte, inviterede hun os til hilse-på-møde. Her
42 gjorde hun det fuldstændig klart, at hun mener, at de frie grundskoler tager for lidt socialt ansvar, at de frie
43 skoler ikke afspejler befolkningssammensætningen i det lokalområde, som de ligger i, og at der derfor skal

44 indføres sociale taxametre på det frie skoleområde, så de skoler, som tager det største sociale ansvar, også
45 får det største tilskud. Hun roste efterskolerne for et fremragende stykke arbejde men understregede
46 samtidigt, at efterskolerne skal have plads til alle former for elever. Her er det ikke de laveste indkomster,
47 som nødvendigvis er problemet, for dem betaler mange kommuner for – her handler det måske mere om
48 dem i næste lag. Samtidig indbød ministeren til dialog og inddragelse.

49 Lige efter sommerferien udsendte ministeren ligesom sin forgænger et velkomstbrev til lærerne i
50 folkeskolen og på de frie skoler. Men i år var det et underligt brev vi fik. Jeg var i hvert fald temmelig
51 ærgerlig over det brev, som vi fik på det frie skoleområde. For ministeren valgte at sende to meget
52 forskellige breve af sted til lærerne i folkeskolen og på de frie skoler. I brevet til os på de frie skoler stod der
53 basalt set: tak for indsatsen - I skal regne med, at nu kommer der snart sociale taxametre. I brevet til
54 folkeskolelærerne kom ministeren så tæt på at sige undskyld for hele lockouten i 2013, som hun
55 overhovedet kunne. Samtidig skrev hun, at tilliden nu skal genopbygges, og at dette skal ske med handling
56 og ikke ord. Et helt brev fyldt med tillidserklæringer til folkeskolelærerne.

57 Ingen tvivl om, at de har fortjent det. Ingen tvivl om at vi under folkeskolelærerne det. Ingen tvivl om, at
58 det er nødvendigt at stille skarpt på at udvikle folkeskolen. Og slet ingen tvivl om, at signalet fra Pernille
59 Rosenkrantz-Theil er vigtigt. Men hvad er det, der gør, at hun udelukkende vælger at erklære sin opbakning
60 til folkeskolen og lærerne der, når de frie skoler faktisk ressortmæssigt hører til hendes ministerium?

61 Nogle gange får man et brev, hvor man bare gerne ville have haft et andet. Sådan var det den dag i august,
62 da de to breve tikkede ind. Vi blev også ramt af lockouten i 2013. Vi er også stadig vingeskudte efter den
63 konflikt. Og vi kæmper også med nogle tåbelige regler, som ikke passer til lærerarbejdet, og som store dele
64 af lederne derfor ignorerer til fordel for uigennemsigtige arbejdsplanlægninger, som lærerne ikke tør gøre
65 op med i frygt for at få noget, der er endnu værre.

66 Vi trænger også til, at der indledes et egentligt samarbejde, som igen kan give os en arbejdstidsaftale. Vi
67 trænger ligesom folkeskolelærerne til en reel undskyldning.

68 Grunden til den manglende undskyldning skal nok søges et helt andet sted. Socialdemokratiet italesætter
69 ofte folkeskolen som den store smeltedigel, hvor direktørens søn møder murerarbejdsmandens datter. Det
70 gør de, velvidende at Arbejderbevægelsens Erhvervsråd i sommer lavede en undersøgelse, som viste, at der
71 er langt færre socialt blandede skoler end tidligere. En blandet skole karakteriseres ved, at der går
72 nogenlunde lige mange børn fra de fem socialklasser i skolerne. På ti år er dette tal faldet fra 40 procent til
73 28 procent. 29 procent af folkeskolerne er blandede, men det samme gælder for 24 procent af de frie
74 skoler. Så der er næsten lige så meget smeltedigel på de frie skoler som i folkeskolen.

75 Faldet i antallet af blandede skoler skyldes ikke, at de frie skoler stjæler alle de velbærgedes børn. For en
76 Epinion-analyse fra sidste år viser, at nok er der en svag overrepræsentation af veluddannede, som vælger
77 de frie skoler til, men den største tilvækst i antallet af elever på de frie skoler kommer fra de svageste
78 sociale grupper.

79 Men den nye regering ønsker at stramme op på forholdene for de frie skoler, og derfor er en undskyldning
80 til lærerne på de frie skoler nok ikke det, der står forrest i manualen. Opstrammingsønsket kommer til
81 udtryk på mange måder. Socialdemokraterne har foreslået sociale taxametre, en kommunal visitationsret
82 til de frie skoler, et loft over antallet af ikke-etnisk danske børn i klasser og skoler, et forbud mod muslimske
83 friskoler (ja, nogen tager ind i mellem også de kristne friskoler med) og så selvfølgelig en økonomisk
84 regulering i form af et lavere statstilskud til de frie grundskoler. I det hele taget alskens forskellige forslag,

85 hvoraf nogle af dem vil være ødelæggende, ja måske endda dræbende for den frie skoleform, som vi
86 kender den.

87 Når vi taler om de frie skoler, er det vigtigt at erindre, at retten til at drive fri skole bygger på fem
88 grundlæggende frihedsrettigheder – åndsfrihed, pædagogisk frihed, økonomisk frihed, ansættelsesfrihed
89 og elevfrihed. Disse fem frihedsrettigheder har altid dannet fundamentet for de frie skoler. Det er vigtigt at
90 sige, at den økonomiske frihed ikke handler om, at der skal være penge til rådighed for skolerne men om, at
91 skolerne kan anvende deres penge til at forfølge skolens mål og altså selv prioritere. I et moderne Danmark
92 giver det imidlertid ikke megen mening at tale om frihed til at lave skole, medmindre der følger statslige
93 midler med. Begrænsninger i elevstøtten for visse grupper vil være et politisk signal om, at forældrene ikke
94 længere er ens stillet i forhold til den pædagogiske eller ideologiske ret til at tone børnenes skolegang. Det
95 vil være et fattigere Danmark.

96 Vi i den frie skolesektor bliver nødt til at insistere på, at disse fem grundlæggende frihedsrettigheder skal
97 respekteres, hvis det fortsat skal give mening at tale om, at vi har frie skoler i Danmark. Og
98 frihedsrettighederne hænger sammen. For en katolsk skole kan ikke, som Socialdemokratiet har forslået,
99 leve med for eksempel at få visiteret elever fra kommunen, som er ateister og derfor ikke kan acceptere at
100 gå til morgensang i kirken. Og retten til at vælge elever til og fra er en grundpræmis for de frie skoler, da
101 det ellers bliver umådeligt vanskeligt at stå vagt om skolernes pædagogiske, religiøse eller ideologiske
102 frihed.

103 Så uanset hvor usympatisk nogen vil synes, det er, så lad mig slå fast: De frie skoler er ikke for alle. De er for
104 dem, som aktivt vælger den til. Derfor er det også nødvendigt, at der er mulighed for at bringe samarbejdet
105 med nogle forældre og børn til ophør. Når det sker, så skal det selvfølgelig ske på en ordentligt måde, og
106 her skal barnets ret til at blive hørt selvfølgelig respekteres og efterleves. Men de frie skolers ret til selv at
107 vælge deres elever er afgørende, men den skal selvfølgelig ikke misbruges til at selekttere i de elever, som
108 rent faktisk ønsker at benytte sig af en given fri skole. De frie skoler er ikke for alle, men de bør være for
109 alle dem, der har lyst, og som helt selvfølgelig kan bakke op om en givet skoles værdimæssige grundlag.

110 Desværre er der fra politisk hold blevet mere og mere fokus på, at de frie skoler på en eller anden måde
111 ikke længere skal være et alternativ til folkeskolen men mere et supplement til det kommunale skoletilbud.
112 Alle politikerne udtaler sig meget positivt om de frie skolers eksistensberettigelse, men når det kommer til,
113 hvilke frihedsgrader skolerne skal have, så er holdningerne betydeligt mere delte. Man skal ikke lede længe
114 på Christiansborg for at finde politikere, som ikke mener, at der skal gives tilskud til religiøse skoler. Der er
115 ingen, der siger, at de vil forbyde religiøse skoler, men de skal ikke nødvendigvis have del i fællesskabets
116 penge. Men her skal vi altså være på vagt. For hvis staten bestemmer, hvilke fuldt lovlige ideologiske,
117 religiøse eller pædagogiske frie skoler, som skal have tilskud, så ryger hele ideen om mindretalsbeskyttelse
118 – en ret, som var bærende, da vores forfædre lavede Grundloven. En glidning fra mindretalsbeskyttelse
119 mod mere statskontrol og -regulering. Et frit skolevalg i dag er betinget af, at staten yder et substantielt
120 tilskud til alle skolers drift. Ideen med Grundlovens mindretalsbeskyttelse er, at forældre kan tone deres
121 barns skolegang i en retning, som ikke er holdningen på bjerget. Det står Frie Skolers Læreforening på mål
122 for til hver en tid.

123 Selvfølgelig skal de frie skolers undervisning stå mål med, hvad der sædvanligvis kræves i folkeskolen.
124 Selvfølgelig skal de frie skoler opdrage eleverne til at kunne tage aktivt del i det danske demokrati. Men det
125 er ikke de frie skolers opgave at lave skole, sådan som et flertal på Christiansborg synes, at det skal gøres –
126 snarere tværtimod. De frie skoler skal være et værdibaseret alternativ til folkeskolen. Det er faktisk
127 politikernes opgave også at finansiere skoler, som de ikke nødvendigvis selv ville sætte deres egne børn på.

128 For alternativet er værre. Hvis finansieringen af frie skoler forsvinder, så forsvinder ikke alle de frie skoler,
129 men de, der bliver tilbage, vil være for de velbærgedes børn, og så vil vi nærme os et britisk eller
130 amerikansk skolesystem. Det er der næppe nogen af os, der ønsker.

131 Diskussionen af koblingsprocenten til de frie skoler, som nu heldigvis er lagt død for denne gang, taler ind i
132 præcis den samme historie. Det har altid været politikerne, der bestemte, hvordan tilskudssystemet var
133 skruet sammen, og hvor mange penge, der har været til fordeling. Og derfor har vi både haft forskellige
134 tilskudssystemer og forskellige satser for tilskuddet. Men grundlæggende har ideen bag tilskuddet været, at
135 der skal være mulighed for at vælge de frie skoler til, også selvom man ikke hører til de rigeste i landet. Det
136 er en delikat balance, for hvis statstilskuddet bliver for lille, så vil det igen understøtte, at det kun er de
137 rigeste, der har råd til at vælge skolerne til. Man kan jo skele til efterskoleområdet, hvor priserne for et års
138 ophold er ved at nå et niveau, hvor det er svært for rigtig mange med helt almindelige indkomster at være
139 med. Forskellen er imidlertid, at de socialt svageste elever fortsat kommer på efterskole, da kommunerne
140 kan se en ide i at betale for deres ophold. Men hvad med de næstsvageste? Derfor har vi brug for en
141 koblingsprocent, som ligger fast på grundskoleområdet – vedtaget af helst et bredt flertal i Folketinget, og
142 som ikke bliver brugt som parameter i den politiske kamp mellem rød og blå blok. Det ville være en fin
143 ambition for det nuværende Folketing at opnå.

144 Den mangfoldighed, som de frie skoler i samspil med folkeskolen har repræsenteret i mere end 150 år, har
145 virket godt. De to skoleformer har været hinanden til gensidig inspiration. Lad os fortsætte den gode
146 tradition og gøre plads til frie skoler i Danmark, der stikker ud fra normen også i de næste 150 år. Det
147 kræver, at politikerne fortsat tør give de frie skoler og forældrene ret til at lave skoler, som passer til de
148 behov, som den enkelte familie har. Det kræver, at politikerne tager ansvar for folkeskolen men uden, at de
149 frie skolers frihed eller økonomisk fundament skal holde for i processen. Og af os som frie skoler kræver
150 det, at vi bruger vores frihed til at lave inkluderende skole for de forældre og elever, som har lyst til at være
151 med.

152 Og netop det sidste – altså de frie skolers evne til at inkludere socialt udfordrede børn og unge – står højt
153 på den nye regerings dosmerseddel. Regeringen har i forståelsespapiret, som den formulerede med de tre
154 støttepartier, skrevet, at det skal undersøges, om der kan indføres sociale taxametre på det frie
155 skoleområde. Frie Skolers Lærerforening mener, at det kan give god mening at se på hele tilskudssystemet
156 på det frie skoleområde. Det er vigtigt, at tilskudssystemet afspejler det samfund, som den danske
157 grundskole er en del af. Sociale taxametre kan godt være en del af dette. Man kan nok diskutere, hvor
158 meget sociale taxametre reelt fungerer. Det er i hvert fald tankevækkende, at der ikke ligger tilgængeligt
159 materiale om dette. Men hvis det er nødvendigt i en politisk virkelighed at fordele pengene anderledes end
160 i dag, og at det samtidigt vil gøre tilskudssystemet mere moderne, så er det sådan.

161 Men hvad vil det egentligt sige at tage socialt ansvar? Det er faktisk svært at svare på. Tankevækkende er
162 det, at alle de lærere, som jeg har talt med, og jeg har talt med mange, mener, at deres skole tager socialt
163 ansvar. Kommer debatten om de frie skolers manglende sociale ansvar så ud den blå luft, eller er der faktisk
164 frie skoler, der ikke tager det nødvendige sociale ansvar? Svaret er nok både ja og nej. For det er meget
165 forskelligt, hvor meget ansvar den enkelte frie skole tager. Selv på skoler hvor forældrenes
166 uddannelsesniveau er højt, og hvor gennemsnitsindkomsten er helt i top, der mener lærerne, at de
167 selvfulgelig tager socialt ansvar.

168 Vi ved fra en undersøgelse, som blev lavet for et par år siden af Institut for Menneskerettigheder, at de frie
169 skoler har 15,3 % handicappede elever mod folkeskolens 14,7 %, og her er handicap defineret som børn
170 med forskellige specifikke diagnoser. De to skoleformer har stort set det samme antal enkeltintegrerede

171 elever, og de frie skoler har ikke de samme muligheder for at lave specialklasser og specialskoler, som man
 172 har i det kommunale system. På dette parameter ser det fint ud, men hvis kravet er, at alle frie skoler skal
 173 tage lige meget socialt ansvar, så må vi sige, at det gør de ikke – der er kæmpestore forskelle. Men det
 174 handler ikke kun om skole. Det handler også om, hvor folk bor. For der er tæt sammenhæng mellem, hvor
 175 folk bor, og hvor de går i skole – sådan er det i folkeskolen, men også på de frie skoler. Vi ved også, at der er
 176 en overrepræsentation af forældre med lange uddannelser på frie skoler. Hvis man ser på alle andre
 177 grupper, så er repræsentationen i folkeskolen og på de frie skoler stort set den samme. Og der er sikkert
 178 skoler, som afviser elever på grund af deres sociale baggrund eller de diagnoser, som de har med i
 179 bagagen – hvis et socialt taxameter kan adressere den udfordring, så er det fint.

180 I Frie Skolers Lærerforening er vi meget opmærksomme og aktive i debatten om sociale taxametre. Hvorfor
 181 det? kunne man spørge. Det er der to grunde til. For det første så vil en omfordeling af tilskudskronerne
 182 have betydning for skolernes muligheder for at skabe ordentlige løn- og ansættelsesvilkår. For et par år
 183 siden fik vi af revisionsfirmaet BDO lavet en undersøgelse. Den viste, at små, nystartede frie skoler ganske
 184 enkelte ikke betalte lærerne en ordentlig løn. Samtidig ved vi også, at nogle skoler lader lærerne undervise
 185 rigtig mange lektioner og på den måde får lønnen til at se fin ud, men undervisnings- og arbejdspresset er
 186 kæmpestort. Vi ønsker at forbedre arbejdsvilkårene og lønforholdene på de frie skoler, og derfor er vi
 187 stærkt optaget af, at en social omfordeling af tilskudskronerne ikke skal tages fra lærernes løn.

188 Den anden grund til at vi blander os, er, at vi er den eneste organisation på det frie skoleområde, som ikke
 189 har særinteresser at pleje i forhold til små og store skoler eller fri-, kristne, private eller andre skoleformer.
 190 Vi håber, at vi kan se igennem alt det og prøve at være dem, der kommer med et bud på, hvordan et nyt
 191 tilskudssystem inklusive sociale taxametre kunne se ud på det frie skoleområde uden at skæve til
 192 særinteresser.

193 Foreningens motto lyder: "Vi passer på dig og de frie skoler". Det er også derfor, at vi er aktive omkring de
 194 sociale taxametre – det er for at passe på dig, og de frie skoler.

195 Hovedbestyrelsen har arbejdet målrettet på at finde principper for, hvad vi mener, at et nyt tilskudssystem
 196 skal tage sit udgangspunkt i.

197 Indledningsvis er det vigtigt af præcisere, hvad vi i Frie Skolers Lærerforening forstår ved at tage socialt
 198 ansvar. Det er, at de frie skoler under et

- 199 • giver bedre muligheder for de lavest uddannedes børns adgang til de frie skoler, og
- 200 • styrker undervisningen, så den bedre imødekommer socialt udsattes læring

201 Herudover er vi enige om fire grundlæggende principper, som bør udgøre baggrunden for et nyt
 202 tilskudssystem.

- 203 1) I foreningen tager vi udgangspunkt i børnenes læring og dermed i, at lærerne har optimale vilkår
 204 for at sikre den bedst mulige skolegang for **alle** børnene i de frie grundskoler uanset deres
 205 indlæringsmæssig kapacitet og socioøkonomisk baggrund.
 206 Det betyder, at der i et nyt tilskudssystem skal følge penge med til den enkelte skole, sådan at
 207 skolen får råd til at iværksætte tiltag, som kan støtte op om de udfordrede elever. Herudover skal
 208 lærerne have den nødvendige viden og kompetence til at kunne løfte opgaven med denne
 209 elevgruppe.

- 210 2) Forældre skal ikke af økonomiske grunde forhindres i deres frie skolevalg. Der skal findes en
211 ordning med enten reelle fripladser, alternativ finansiering eller andet, som vil fremme økonomisk
212 udfordrede familiers adgang til frie skoler.
- 213 3) De frie skolars pædagogiske, ideologiske og religiøse frihed skal opretholdes. Hvis der skal indføres
214 sociale taxametre på de frie skoler, så skal det ske på en måde, så skolerne fortsat har friheden til
215 at optage de elever, som de ønsker.
- 216 4) Tilskudsmodellen skal være enkel og transparent. Vi er i tilskudsmæssig sammenhæng statens
217 skoler. Det er ikke nok at bygge et socialt taxameter op som en knopskydning på det eksisterende
218 tilskudssystem. Vi skal have et helt nyt.

219 De fire principper udgør fundamentet for vores tilgang til drøftelserne med primært skoleforeningerne og
220 sekundært med politikere. Vi ønsker at gå i tænkemåde sammen med skoleforeningerne, da der ikke er
221 tvivl om, at et fælles indspil fra en samlet fri skolesektor vil blive hilst velkommen af politikerne. Samtidig
222 har et fælles indspil også den fordel, at politikerne ikke selv skal finde på en model. For det tror jeg ikke, at
223 vi i sektoren vil blive særligt glade for.

224 En sidste ting, som skal kommenteres i forhold til den nye regering, er, at de frie skoler er blevet typecastet
225 som skurken i historien om den forsmåede og forslåede folkeskole. Det er som om, at især
226 socialdemokraterne tænker, at hvis bare vi får stækket de frie skoler, så skal folkeskolen nok blive god igen.
227 Sådan hænger det ikke sammen. For det er politikerne på Christiansborg og i kommunerne, som med stor
228 omhu har gjort folkeskolen til en politisk kampplads, så ledernes manøvrerum på den enkelte folkeskole er
229 blevet så lille, at det flere steder kan være svært overhovedet at lede folkeskolerne. Det betyder samtidig,
230 at lærernes professionelle råderum er kraftigt reduceret.

231 Netop derfor er de frie skoler i virkeligheden løsningen og ikke problemet for folkeskolen. Politikerne må
232 meget gerne kigge over hegnet til de frie skoler og se, hvad der fungerer. Ikke dermed sagt at alt fungerer
233 på de frie skoler, men qua forældre i stigende antal vælger de frie skoler til, så må der være et eller andet,
234 som vi gør rigtigt.

235 De frie skoler kan ikke løse folkeskolens udfordringer. I virkeligheden er det såre simpelt. Forældre vil ikke
236 tages som gidsler i den offentlige sektors ræs mod bunden – så tager civilsamfundet over. Jeg forstår godt,
237 at det må være irriterende at være vidner til, hvis man er politiker. Men i stedet for at bebrejde de frie
238 skoler, at vi faktisk laver god skole, så kunne man lære af os. Politikerne burde måske overveje i højere grad
239 at frisætte folkeskolen i forhold til at skabe mere lokalt ledelsesrum. Måske det også ville hjælpe, hvis
240 kommunerne ikke blev ved med at lukke skoler i landsbyerne og dermed overlader skoledriften til frie
241 skoler. For masser af forældre i disse landsbyer ønsker basalt set blot en skole til deres børn – ikke
242 nødvendigvis en fri skole. Ikke desto mindre er det ved at blive sådan, at der i nogle landsbyer i
243 virkeligheden er indført brugerbetaling på skoletilbuddet, da den nærmeste folkeskole ligger 10-20
244 kilometer væk.

245 Vi har brug for politikere, som tager ansvar for folkeskolen. Vi har brug for politikere, som forstår, at de frie
246 skoler ikke er folkeskolens fjende, men at søgningen til de frie skoler er en indikator på, at der er noget galt
247 i folkeskolen. Vi har brug for politikere, der tænker i at styrke den fælles grundskole. Og vi har i den grad
248 brug for politikere, som kan se styrken i et skolesystem med mange slags skoler – både folke- og frie.
249 Forældre er bevidste forbrugere, og de vil give deres barn den bedst mulige start på livet. Det kræver en
250 god folkeskole – så få den til at fungere, og lad de frie skoler forblive frie. Og som sagt: one size fits all
251 passer heller ikke på skoleområdet.

252

253 Siden lockouten i 2013 har vi i foreningen kæmpet for at få de frie skoler til at overholde den
 254 overenskomst, som vi er blevet dikteret af Folketinget med lov 409. Lad mig bare endnu engang slå fast:
 255 Lov 409 er ikke beregnet til lærerarbejde. Lov 409 er udtænkt i Moderniseringsstyrelsen af ansatte, som –
 256 undskyld mig – ikke aner en hujende fjert om, hvordan man laver skole. Til gengæld ved de meget om,
 257 hvordan de godt kunne tænke sig at lave arbejdspladser på det statslige område. Udgangspunktet for
 258 styrelsen har været, at hvis man kan indrette arbejdet i styrelsen på en bestemt måde, så må alle andre da
 259 kunne arbejde på samme måde – en arbejdsplads er jo bare en arbejdsplads. Igen: One size fits all-
 260 tænkning.

261 Logikken er underlig, for det har tilsyneladende aldrig været til diskussion, at ministeriet kunne indrette
 262 deres arbejde på samme måde, som man har gjort i skoleverdenen. Ikke desto mindre så har holdningen
 263 ført til, at vi nu i fem år har levet med lov 409, som dikterer enten fuld planlagt arbejdstid, lokale aftaler
 264 eller selvadministrerede puljer med optælling.

265 Vi har det seneste år indledt en egentlig arbejdstidskampagne, som dog har lidt sværere ved at nå
 266 flyvehøjde, end lønkampagnen havde. For det er betydeligt sværere at tjekke, om arbejdstiden er indrettet
 267 efter reglerne, end det er at tjekke lønniveauer. Det, vi ved, er, at knap en tredjedel af medlemmerne aldrig
 268 nogensinde ser en opgørelse over deres præsterede arbejdstid, når skoleåret er gået. Selv om de skal have
 269 den uanset, hvordan arbejdstiden er tilrettelagt. Vi ved også, at af dem, der faktisk får en opgørelse, mener
 270 cirka 40 %, at der er fejl i den opgørelse, som de har fået. Vi ved også, at alt for mange finder sig i, at der
 271 ikke foreligger en lokalaftale for de timetal, som ledelsen har meldt ud til de enkelte opgaver, men som det
 272 aldrig nogensinde bliver tjekket om i virkeligheden passer. Det kan godt være, at lederne har fået det fulde
 273 ledelsesrum med lov 409, men de steder, hvor man fortsat arbejder med lederudmeldte timerammer uden
 274 optælling, der skal der altså bedre styr på optællingen af arbejdstiden. Lærere arbejder lige som andre
 275 lønmodtagere 37 timer i gennemsnit per uge. Ikke mere og ikke mindre. Vi er ikke ansat til at arbejde uden
 276 øverste arbejdstid. Men hvis tiden ikke tælles, så kan det være helt umuligt at dokumentere, at der har
 277 fundet overarbejde sted, som skal honoreres med 50 % oven på den almindelige løn.

278 Moderniseringsstyrelsen må undres lidt, når vi år efter år siger sådan her fra talerstolen, for vi har aldrig
 279 nogensinde kørt en sag på en manglende arbejdstidsopgørelse. Nej, og det skyldes to ting. Den første er, at
 280 de få sager, som rent faktisk bliver bragt ind til os, bliver forligt med skolerne, inden de bliver til en egentlig
 281 sag. Og den anden er, at langt de fleste lærere er nervøse for at bringe sagerne ind, da de udmærket ved, at
 282 det så i stedet kan ende med, at skolens leder indfører fuld tilstedeværelse. Noget, som kun de
 283 allerfærreste lærere ønsker, selv om det uden tvivl er den allerbedste sikring mod det grænseløse arbejde.

284 Så vi har en udfordring. Vi har et sæt arbejdstidsregler, som ikke er forhandlet, som vi ikke er glade for, men
 285 som vi samtidig kan se ikke bliver overholdt. Højest sandsynlig, fordi lederne ligesom lærerne ikke synes, at
 286 reglerne er særlig gode – eller i den mindre pæne version, fordi lederne får lov at bestemme det hele, uden
 287 at nogen gør vrøvl!

288 Den 16. december barsler arbejdstidskommissionen på det kommunale område med deres anbefalinger
 289 om, hvordan arbejdstiden kan indrettes på det kommunale område. Vi ved ikke meget om, hvad
 290 kommissionen kommer til at anbefale – der går meget stille med dørene. Men uanset hvad, så har
 291 Danmarks Lærerforening og Kommunernes Landsforening investeret så meget politisk kapital i deres
 292 udmeldinger om, at det denne gang skal lykkes at lave en arbejdstidsaftale for lærerne, og de har aftalt et
 293 meget kort men intenst forhandlingsforløb i starten af det nye år, så arbejdstiden for lærerne på det
 294 kommunale område forhåbentlig ikke bliver et emne ved overenskomstforhandlingerne i 2021.

295 Sidste år lavede vi i forbindelse med overenskomstforhandlingerne den aftale med
 296 Moderniseringsstyrelsen, at arbejdstiden skal forhandles ved OK21 på baggrund af de resultater, som
 297 eventuelt opnås på det kommunale område. Derfor er vi slet ikke ligeglade med, hvad der kommer ud af
 298 kommissionsarbejdet, og vi vil også være yderst aktive, når det kommer til at følge de forhandlinger, som
 299 efterfølgende skal finde sted i kommunalt regi.

300 Indtil da har vi sat os som mål i foreningen, at vi inden OK21 skal have alle frie skoler – grundskoler såvel
 301 som efterskoler – til at følge lov 409. Om det er med fuld planlægning, lederudmeldte timerammer med
 302 optælling eller som lokale aftaler er det som bekendt op til skoleledelserne at afgøre. Men vi bliver nødt til
 303 som overenskomstpart at insistere på, at den til enhver tid eksisterende overenskomst skal overholdes.
 304 Hvad betyder det? Ja, det betyder, at vi vil gøre, hvad vi kan for at få alle frie skoler ind på lov 409's smalle
 305 sti. Og en af de ting, som jeg ALDRIG kommer til at forstå, er, hvorfor de ledere, som har lavet
 306 lederudmeldte timerammer, og hvor lærerne basalt set er tilfredse med det, ja, hvorfor laver de ikke bare
 307 lokale aftaler med tillidsrepræsentanten i stedet for? For mig at se giver det mindst tre fordele. For det
 308 første så overholder skolen overenskomsten. For det andet bliver det umådeligt meget lettere at opgøre
 309 lærernes arbejdstid. Og for det tredje bliver det tillidsrepræsentanten – ikke lederen – der skal lægge ører
 310 til, hvis lærerne synes, at aftalen ikke er god nok.

311 Så selvom foreningen ikke mener, at vi har et godt regelsæt omkring arbejdstiden, så arbejder vi faktisk
 312 loyalt for, at det alligevel bliver overholdt – det vil vi gøre, indtil vi forhåbentligt ved OK21 får en ny
 313 arbejdstidsaftale for lærerne. En arbejdstidsaftale, som er faconsyet til lærerarbejde. Det er det, som vi har
 314 brug for.

315 Og så er det blevet tid til at fejre fødselsdag. Desværre er der ikke rigtigt noget at fejre. For det er ny løn,
 316 der fylder 20 år. Tillykke ny-løn med fødselsdagen og hurra. Ny løn er ikke længere teenager men en ung
 317 voksen, og måske er det efterhånden temmelig misvisende fortsat at kalde det ny-løn. Men i hvert fald kan
 318 man sige, at det har været 20 år med usikkerhed om, hvor mange penge der egentligt skal anvendes til
 319 lærernes løn. 20 år med et lønsystem, som hverken ledere eller lærere på de frie skoler har fundet sig til
 320 rette med. 20 år med et lønsystem, som er hentet fra det private erhvervsliv, hvor produktionen af
 321 dippedutter og dingener afgør, om der er råd til lønforhøjelser.

322 Nogen vil sikkert sige – tag en tudekiks. Men helt ærligt – jeg er så træt af, at skulle punke
 323 tillidsrepræsentanter til at gå tiggergang til deres ledelser for at få en helt fair og ordentlig løn. Det er
 324 uværdigt, at lærere ikke bare får en overenskomstaftalt løn. Samtidig undrer det mig i den grad, at de
 325 ledere, som faktisk betaler en både ordentlig og god løn til deres lærere, ikke tager det op på deres
 326 skoleforeningers årsmøder. For det må da være møghamrende irriterende at være den skole, som betaler
 327 lønnen, og samtidig se, at naboskolen eller konkollegaen, som jeg har hørt skoleledere kalde det, ikke gør
 328 det.

329 Vi har nu haft et dysfunktionelt lønsystem i 20 år – så hjerteligt tillykke til os alle med det.

330 Jeg mener, at et godt lønsystem for lærere skal kunne tre ting:

- 331 - Det skal sikre lærerne den kollektivt aftalte løn.
- 332 - Det skal skabe glade lærere, som kan se, at de får en fair lærerløn.
- 333 - Og det skal skabe sikkerhed for lærernes løn, så skolen kan planlægge med denne, og så lærerne
 334 ved, hvad de kan forvente.

335 Ny-løn kan ingen af delene. Det er fuldstændig uigennemsigtigt, hvad lærerne kan forvente sig af ny-
 336 lønssystemet. Og det fører til, at der på mange skoler er evig utilfredshed med lønnen hos både lærere og
 337 ledere. Herudover er det ikke sjældent, at de årlige lønforhandlinger er omgærdet af umådelig dårlig
 338 stemning, så længe lønforhandlingerne står på. Hvis, altså, der overhovedet er årlige lønforhandlinger på
 339 skolen. Sidst men ikke mindst bliver de lokale lønforhandlinger ofte kædet sammen med, hvilket tilskud der
 340 tegner sig for skolerne ved de forskellige finanslovsforhandlinger. I dette scenarie bliver lærernes løn ikke
 341 noget, der indgår som en fast del af budgetplanlægningen på skolerne, men i stedet for en buffer, som
 342 afspejler, hvad der er råd til. Så også i forhold til lærernes løn vil det være godt at få lagt koblingsprocent til
 343 grundskoler og tilskuddet til efterskolerne fast, så skolerne ved, hvordan deres påregnelige økonomi ser ud
 344 også på længere sigt.

345 Lønssystemet bidrager ikke på nogen måde til et godt arbejdsklima. Sådan som jeg har fået forklaret det, er
 346 Moderniseringsstyrelsens glæde ved ny-lønssystemet baseret på, at det giver lederen mulighed for at
 347 belønne den dygtige lærer.

348 Selvom man accepterede præmissen om, at ekstra løn skal gives til de lærere, som har fortjent den –
 349 hvilket jeg ikke gør – så har lederen ikke mulighed for at belønne den gode lærer, medmindre, at
 350 vedkommende kan blive enig med tillidsrepræsentanten om, hvem den gode lærer er. Og det har jeg aldrig
 351 hørt om, at leder eller tillidsrepræsentant kunne eller ville på nogen skoler. Faktisk tror jeg, at man mange
 352 steder er enige om, at den skole, som vi laver i fællesskab, er resultatet af de sammenlagte menneskelige
 353 ressourcer, der er til rådighed. Og ja, der er lærere, der løfter mere end andre. Og ja, der er forskel på, hvor
 354 meget den enkelte lærer løfter i forskellige faser af sit liv. Og ja, der er nogle lærere, som er dygtigere end
 355 andre til specifikke opgaver. Jeg tror godt, at vi alle ved det. Spørgsmålet er, om vi også synes, at det skal
 356 kunne ses på lønchecken. Jeg synes det ikke. Hvis en lærer underpræsterer, så er det ledelsens opgave at
 357 sørge for at stille klare forventninger, som lærerne kan arbejde med, men det skal ikke kunne ses på
 358 lønnen. Det kollektive lønssystem har fungeret fint på de frie skoler i mange år – og jeg bliver aldrig
 359 talsmand for, at det bør være anderledes.

360 Op til OK18 var vi bedre forberedt til forhandlingerne om lønnen end nogensinde før. 1½ års arbejde med
 361 forberedelse, beregninger, strategimøder og tillidsrepræsentantundersøgelser skulle nu udmøntes i
 362 forhåbentligt nye perspektiver på vores lønssystem. Sjældent har så mange forberedelser i foreningen ført
 363 til så lidt. For da det usædvanligt lange forhandlingsforløb om de overordnede rammer for de statsansatte
 364 fandt sin heldigvis fredelige afslutning i starten af maj måned, aftalte parterne samtidig, at det 4 ugers
 365 vindue, som derefter normalt åbner for at forhandle organisationernes krav, skulle reduceres til bare 14
 366 dage. I praksis betød det, at vi blev indkaldt til ét – ét forhandlingsmøde af to timers varighed.
 367 Frustrationen var enorm, og vi måtte lægge en nødplan, som gav os en mulighed for alligevel at forhandle –
 368 for vi syntes, at der var så meget, vi gerne ville ændre på. Der var afsat nogle få penge til
 369 organisationsforhandlingerne, og for at sikre dem, så lavede vi et OK18 tillæg på rundt regnet 81 kr. per
 370 måned. De penge ville vi gerne have brugt til noget helt andet, men i situationen gjaldt det bare om at sikre
 371 dem. Herudover fik vi skitseret et periodeprojekt om løn, som i virkeligheden bunder i et fælles ønske hos
 372 Moderniseringsstyrelsen og os om, at ny-lønssystemet kommer til at fungere bedre, end det har gjort indtil
 373 nu.

374 Periodeprojektet er sat til at køre helt frem til 31. december i år, men det er spørgsmålet, om det kommer
 375 til at holde. For der har været mange forhindringer. Først måtte vi vente, fordi Moderniseringsstyrelsen
 376 havde travlt med at færdiggøre overenskomsterne for andre overenskomstområder – det fandt vi os stille
 377 og roligt i. Tanken fra vores side var, at det var bedre at forhandle, når Moderniseringsstyrelsen rent faktisk
 378 havde tiden, og prioriterede det. Da vi så endelig kom i gang, så blev der udskrevet valg, og så må

379 styrelserne ikke længere forhandle om noget som helst. Da valget var overstået, blev
380 Moderniseringsstyrelsen splittet op, sådan at alt, hvad der har med overenskomstområdet at gøre, blev
381 flyttet til Skatteministeriet. Den nye styrelse har først for ganske nyligt fået sit navn – Medarbejder- og
382 Kompetencestyrelsen – og har af naturlige grunde haft svært ved at finde sine ben og i særdeleshed få
383 bekræftet sit politiske mandat. Men nu er vi kommet i gang igen, og så må vi se, om vi kan finde fornuftige
384 løsninger på i højere grad at få årets fødselar til at fungere bedre på det frie skoleområde. Ligeså skal vi
385 have afdækket, om der er mulighed for at lave andre forbedringer, udbygninger og forenklinger af
386 lønsystemet.

387 I den forbindelse bliver det spændende at se, om vi rent faktisk kan spore, at der i højere grad er fokus på
388 at få lavet aftaler, som styrker mulighederne for at lave gode frie skoler. For i foråret meldte
389 Moderniseringsstyrelsen ud, at den ville skifte kurs fra at have haft fokus på systemerne i staten til nu at
390 fokusere på menneskerne i staten og deres mulighed for at lykkes med deres arbejde. Tænk, hvis vi kan
391 komme frem til, at vi rent faktisk bare skal lave et lønsystem, der fungerer på skolerne og giver lærerne den
392 aftalte løn. Det tror jeg ville passe både lærerne og lederne ganske fortræffeligt. Men vil Medarbejder- og
393 kompetencestyrelsen være med? Det vil snart vise sig.

394 Men vi må også forberede os på, at vi desværre heller ikke i denne omgang får gjort noget ved ny-
395 lønssystemet. Og det gør vi så. Vi arbejder også på en plan B. For fire år siden skiftede foreningen kurs. I
396 stedet for at skælde ud på ny-løn – ja, for det gør vi jo ikke mere! – ja, så valgte vi, at vi skulle prøve at
397 omfavne systemet for at se, hvor meget vi kan få ud af det. Det har hjulpet. Efter en jætteindsats af
398 foreningen og ikke mindst tillidsrepræsentanterne, så er det lykkedes at bringe grundskolelærernes løn
399 tættere på folkeskolelærernes løn – faktisk har vi på grundskoleområdet halveret løngabet, så vi nu i
400 gennemsnit ligger under 1000 kr. efter folkeskolelærernes månedsløn.

401 Desværre kan jeg ikke sige noget om, hvordan det ser ud på efterskoleområdet, da de tal der er fra
402 efterskolerne, er så fejlbehæftet, at Medarbejder- og Kompetencestyrelsen har valgt ikke at offentliggøre
403 dem. På baggrund af dette har vi indledt et samarbejde med styrelsen om at få tallene berigtiget. Målet er,
404 at vi til sommer igen vil have efterskoleløntal, som vi rent faktisk kan bruge til noget.

405 Jeg ved, at man også på mange efterskoler kæmper for rent faktisk at komme på niveau med
406 folkeskoleløntallene, men at det går langsomt. Uanset om man er tillidsrepræsentant på en grundskole
407 eller en efterskole, så fortjener tillidsrepræsentanterne – altså mange af jer - kæmpe ros for det arbejde,
408 som I hver dag udfører. I er et uvurderligt aktiv for foreningen, og I er uvurderlige ressourcepersoner på
409 jeres skole – tusinde tak for jeres store indsats både for lønnen og for gode og ordnede forhold på skolerne.

410 Hvis det ikke lykkes at komme i mål med at skaffe bedre forhold omkring ny-løn, så skal vi holde presset. Vi
411 vil igen intensivere vores lønindsats, som ikke bare skal være en kampagneindsats, men som skal finde sin
412 plads i det arbejde, som vi hver dag gør for at forbedre løn- og ansættelsesvilkårene på de frie skoler. Og
413 det kan sagtens være, at vi igen skal til at køre busreklamer eller andet, som kan sætte sindene i kog på
414 skoler og i bestyrelser rundt omkring i landet. For det virker! Og når det kommer til vores ualmindeligt
415 svære lønkamp, så helliger målet midlet. Vi kan ikke leve med, at der er skoler, som lægger sig ud og bliver i
416 slæbesporet, og derfor vil vi fortsat føre en sober men aggressiv linje i vores kamp for fair lærerløn.

417 Skulle periodeforhandlingerne om ny-løn ende uden resultat, så vil vi bringe lønsystemet op i CFU, som er
418 det fællesskab, hvor vi forhandler om de overordnede forhold for de statsansatte. Vi vil arbejde for, at CFU
419 ved OK21 stiller krav om, at vi får et nyt statsligt lønsystem, der kan håndtere de forskelligheder, der er på
420 statens arbejdspladser. For one size er ikke løsningen for de frie skoler - heller ikke, når det gælder
421 lønsystemet.

422 Og når nu jeg er ved OK21, så skal vi til september næste år afgive krav til netop denne forhandling.
423 Hovedbestyrelsen har netop vedtaget køreplanen for OK-forhandlingerne, og vi prøver at lægge op til en
424 mere inddragende proces, end hvad vi normalt har gjort. Det betyder, at vi vil udarbejde et materiale, som
425 tillidsrepræsentanterne kan anvende til at afholde lokale OK-møder. Målet er, at de udfordringer, som I
426 præsenteres for dagligt på skolerne, i højere grad kommer ind i kravopstillingsprocessen. Vi ved fra
427 tidligere, at når vi i forbindelse med kredsgeneralforsamlingerne til foråret afholder kravopstillingsmøder,
428 så er det mest tillidsrepræsentanterne, der dukker op. Derfor vil det være rigtig godt, hvis der forud for
429 kravopstillingsmøderne har været en god lokal proces, så tillidsrepræsentanterne har taget medlemmerne
430 hjemme på egen skole mere med på råd end normalt.

431 Vi ved endnu ikke, hvad temaerne for den kommende forhandling vil blive. Men en ting ved vi, og det er, at
432 forberedelserne af forhandlingerne er sværere end normalt. Arbejdstiden ved vi intet om, før vi har en
433 afklaring i kommunerne, og lønnen sidder vi og forhandler om lige nu. Derfor er det også svært at vide,
434 hvad det egentlig er, at vi skal gå efter på dette punkt.

435 Der ligger dog en bunden opgave og venter. Og det gør bestemt ikke noget, at Medarbejder- og
436 Kompetencestyrelsen allerede nu ved, at det kommer. Seniorordninger.

437 I 2023 udløber den seniorordning, som blev indfaset med lovindgrebet i 2013. Som nogen måske husker, så
438 fik vi dengang en compensation for den tabte seniorordning på 2800 kr. om året. Det er vigtigt at slå fast, at
439 dette ikke var betaling for, hvad den ordning i virkeligheden var værd, men da arbejdsgiversiden
440 fuldstændig selv dikterede forholdene ved lovindgrebet, så blev seniorordningen kompenseret med dette
441 beløb. Nu skal vi igen til at kigge på en eller anden form for seniorordninger, for det går ganske enkelt ikke,
442 at vi slet ikke har en eneste centralt aftalt seniorordning. Vi kan ikke forlade os på lokale arbejdsgiveres
443 gode vilje til at lave lokale ordninger. Hvis Medarbejder- og Kompetencestyrelsen rent faktisk vil fokusere
444 på mennesket og ikke systemet, så vil de sikkert også finde, at det er fornuftigt at lave centralt aftalte
445 seniorordninger for lærerne på de frie skoler.

446 Livet ville være så meget lettere, hvis vi alle sammen kunne kommes ned i en ketchupflaske og trykkes ud
447 som en lind strøm af rød formløs uendelighed. Men vi er mennesker af kød og blod, som ikke alle sammen
448 er enige om, hvordan verden skal se ud, hvilke politiske partier der skal stemmes på, hvilke skoler der er
449 rigtige for vores eget barn, eller om lønnen på de frie skoler skal stå mål med folkeskolen eller ej. Ja, nogle
450 af os vil ganske enkelt blokere ketchupflaskens hals, og derved proppe flaskens låg til. De to seneste
451 statsministre fra Socialdemokratiet – Helle Thorning og Mette Frederiksen – har begge valgt private skoler
452 til deres børn. Har de så valgt en af de skoler, som Pernille Rosenkrantz-Theil i Politiken beskrev med
453 ordene: "Der er frie skoler, der er skabt med det formål at melde sig ud af fællesskabet"? Tja, hvem ved.
454 Men jeg ved, at den beslutning må have været svær for dem begge. For det er grundlæggende mod
455 socialdemokraters DNA ikke at benytte sig af det, som de selv betegner som folkets skole. Jeg vil her gerne
456 offentligt sige, at folkeskolen ikke er alene om at være folkets skole – men den er den offentlige skole.
457 Folket går også på frie skoler. Og folket gider ikke finde sig i dårlig offentlig service. Folk i Danmark kan godt
458 lide det frie valg. Folket ønsker ikke, at der kun er en skoleform i Danmark. Så derfor er det vigtigt, at vi
459 også fremover har velfunderede og velfinansierede frie skoler i Danmark, som er for alle de børn, der lyster
460 det, og som har brug for det. Vi har brug for skoler, der kan stoppe ketchupflasken til, og som vi ikke alle
461 sammen kan se relevansen af.

462 Diversitet er godt. Jeg er oprigtigt glad for, at der findes en bred vifte af folkeskoler og frie skoler – og ja, jeg
463 er også glad for de skoler, som jeg ikke selv kunne drømme om at benytte mig af. De ordninger, som er
464 omkring de frie skoler, skal ikke strammes. De skal forblive relativt frie. Relativt, fordi det er helt fair, at

465 staten stiller krav til de frie skoler om, at deres undervisning skal stå mål med, hvad der sædvanligvis
466 kræves af folkeskolen. Ligeså er det også en binding, at der er en overenskomst på det frie skoleområde –
467 igen, mener jeg, at det er godt, at man således kan sige noget om forventet arbejdstid og generelle
468 lønforhold, selvom jeg selvfølgelig også mener, at lige her kunne både lønmodellen og arbejdstidsreglerne
469 godt stå meget mere klart.

470 Og således opmuntret vil jeg næste gang, jeg befinder mig på en af mine kedelige shoppingture og møder
471 begrebet one size fits all, glædes over, at der også findes tøj i min størrelse. Godt nok er udvalget mere
472 begrænset, men jeg har altid haft tøj på kroppen og sko på fødderne – så det kan lade sig gøre. Lad os
473 derfor også sørge for diversitet i livet, i skolen og i ansættelserne på de enkelte overenskomstområder.

474 Med disse ord overlader jeg beretningerne – både den skriftlige og mundtlige – til repræsentantskabets
475 behandling.